

De kracht van zeepresten, Isabelle De Baets, H ART #118, 7 november 2013

Goele De Bruyn in Netwerk Aalst

In de solotentoonstelling 'Clean Speech' in Netwerk toont Goele De Bruyn twee omvangrijke werken die elkaar inhoudelijk aanvullen en in dezelfde periode zijn ontstaan.

Isabelle DE BAETS

'Les Mains Sales' (1998-2013) omvat twee collecties zeeprestanten – één verzameld in België en één in China- die ze elk op een aparte tafel rangschikte per kleur, vorm en materiaal. 'Laten we het begin vergeten'(1998-1999) bestaat uit vellen beschilderd vloeipapier die aan stalen kabels zijn opgehangen. Aan de presentatie van 'Les Mains Sales' gaat een lange ontwikkelingsgeschiedenis vooraf die zijn oorsprong vindt in artistieke reflecties rond kitsch en esthetica. Wat De Bruyn vooral interesseert is de koppeling tussen 'het schone' en 'het cleane' die vaak bij kitsch hoort en die als een soort thematische rode draad doorheen haar werk loopt.

Goele De Bruyn: "Het is kenmerkend voor kitsch dat iets mooier wordt, naarmate het meer proper is. En dat kan dan ook andere connotaties krijgen naar iets negatiefs toe in politieke zin, zoals uitzuiveren of uitmoorden, zodat het iets pervers wordt. Ik wil dat begrip zoveel mogelijk opentrekken door schoonmaakartikelen te gebruiken die dan formeel en inhoudelijk aansluiting vinden bij het verlangde beeld dat ik wil maken. Soms zit dat schoonmaken louter indirect in mijn werk door het materiaalgebruik. Ik gebruik vaak absorberende materialen die de nadruk leggen op het wegnemen, onttrekken of elimineren van vuil. Ik vergelijk het met een gom die een tekst of tekening wegwist en waar dan iets anders voor in de plaats kan komen."

In 1998 is De Bruyn begonnen met het verzamelen van zeepresten die ze kreeg van vrienden en familieleden. Doorheen de jaren groeide de verzameling op een niet systematische manier aan. Ze rangschikte de zeepjes per kleur en per vorm op een grote tafel in haar atelier en toonde het werk voor het eerst onder deze vorm in de groepstentoonstelling 'Le Fabuleux Destin du Quotidien'(2010) in het MAC's in Grand Hornu. In 2011 reisde Goele De Bruyn naar China (Peking en Xiamen) op uitnodiging van Jiawen Hou, kunstenaar en artistiek directeur van Casuallocations Art Space in Peking, die haar vroeg het werk daar te presenteren. Omdat het haar absurd leek om haar collectie zeepresten te transporteren naar China deed ze een re-enactment van het werk in Beijing. Beide verzamelingen zeepresten zijn nu samengebracht in Netwerk. De in China verzamelde zeepresten rangschikte ze tijdens een performance op de tafel tijdens het openingsweekend.

De Bruyn: "Beide verzamelingen zijn totaal anders tot stand gekomen. Toen ik in 1998 zeepresten vroeg aan vrienden en familieleden heb ik die heel langzaam binnen gekregen, mooi en met zorg afgeleverd, terwijl dat in China heel snel is gegaan. De Chinese zeepresten heb ik samen met Jiawen Hou in elf dagen verzameld in de Hutongwijk in Beijing. Mensen namen hun zeepbakje en namen er een ruw brokje uit, dat ik dan dikwijls nog moest laten drogen. De beelden die ik tijdens dat zoekproces gemaakt heb, heb ik verwerkt in het kunstenaarsboek 'Clean Speech', net uitgegeven door MER. Paperkunsthalles."

Zeepresten leggen een bepaalde intimiteit bloot uit het dagdagelijkse leven. Ben je er daarom in geïnteresseerd?

De Bruyn: "Wat me daarin vooral boeit is dat van zodra je de zeepresten uit hun zeepbakje haalt en op een heel andere manier behandelt, je heel andere associaties krijgt. Door ze uit hun context te halen en ze op een bepaalde manier te rangschikken, krijgt het ook iets van gesteenten of van archeologische vondsten. Wat me verder nog boeit is dat er verbanden gelegd worden door de stukjes zeep te leggen. Bij de zeepwerken, zowel bij de Belgische als bij de Chinese zeep tafel hangen lijsten met namen van de mensen die zeep gaven. Zo worden er schijnbare verbanden gelegd tussen deze mensen. De zeep krijgt op deze manier toch een persoonlijk karakter toegewezen, hoewel ze in wezen niet echt iets blootlegt. Je ziet een restant en hier en daar een speciale vorm of haar. De verbanden zijn schijnbaar omdat er enkel met de vorm gewerkt wordt. En het is ook die uitwendige vorm, die oppervlakkigheid, veralgemening waar we in de werkelijkheid mee af te rekenen hebben omdat we om te kunnen bestaan er mee moeten kunnen omgaan. Het problematische hierin is dat iets zeer individueel, intiem in dit geval, zich moet verhouden ten opzichte van een geheel dat enkel in zijn oppervlakkigheid als vorm kan bestaan.

Zal de installatie nog evolueren of kunnen er nog stukken bij?

De Bruyn: "Ja, Als ik de zeepjes rangschik op de tafel, leg ik verbanden en ik heb een heleboel zeepjes die er niet tussen passen. Daar waar er missing links zijn, is er een lege plek en kunnen er nog bijkomen. Dus, dat blijft doorgaan dat werk. En het kan zijn dat ik bepaalde verbanden nooit vind. Het is zoals bij mensen. Je hebt er die ergens tussen passen, maar evenveel die nergens bij horen. Ik laat het open of die lege plekken al dan niet ingevuld worden, omdat ik dat ook mooi vind, omdat de werkelijkheid zo is en de compositie verandert ook heel de tijd, doordat de kleur van de zeep verandert, maar ook omdat er steeds weer stukjes bijkomen."

Hoe bewaar je ze? Heb je ze genummerd?

De Bruyn: "Nee, ik heb een systeem van dozen waarin ik vakjes heb gemaakt om ze in te bewaren en waar er een lege plek is, laat ik het vakje leeg. Het is nu de tweede keer dat ik dit werk toon en ik heb toch heel veel moeten veranderen, omdat ze verkleuren. Dus ik heb een basis, die ik uitleg op de tafel. En dan begin ik te veranderen en te verschuiven. Want als ik echt iedere keer van nul moet beginnen dan ben ik daar dagen mee bezig.

'Laten we het begin vergeten' is een 23-delig werk op vloeipapier, dat een beetje op een waslijn lijkt door de presentatie van de vellen aan de kabel, maar ook vanwege het uitgewassen, afgebleekte effect van de afbeeldingen.

De Bruyn: "Ja, op elk vel drukte ik een letter van de titelzin in blinddruk. Het beeld is gebaseerd op oude wenskaarten, waarmee ik in de mate van het mogelijke de levenscyclus van een vrouw wou vertellen van de geboorte tot aan de eerste huwelijksnacht. Het is de eerste keer dat ik het werk kan tonen omdat de 23 vellen een grote ruimte vragen. En ik ook wil dat je rond het werk kan lopen. Aan de achterkant kan je de tekst beter lezen, terwijl de blinddruk aan de beschilderde kant zit. Voor mij is het werk dan ook eerder een sculptuur dan een schilderij."

De beelden in pasteltinten geven zich pas prijs bij aandachtig kijken. De Bruyn: "Door de zwart-witbeelden uit de ingekleurde foto's weg te laten, verdwijnt het narratieve en het sentimentele uit het beeld."

Je werk zit vaak op de grens van het sentimentele. De Bruyn: “Ja, omdat het juist dat is, wat ik wil wenen. Gevoeligheid mag, maar pure sentimentaliteit wil ik er liefst uit weg. De pasteltinten zijn zoet, maar door enkel de ingekleurde stukken weer te geven wordt het beeld afstandelijk en tegelijk heel tactiel doordat het vloeipapier op een heel speciale manier de verf absorbeert. “

De titel van het werk verwijst naar het verlies van de oorsprong en het verlangen om terug te keren naar die oorsprong, een terugkerend thema in je werk?

De Bruyn: “Er is altijd een verlangen naar authenticiteit en naar een oorsprong dat moeilijk in te vullen is. Het werk incorporeert het verlangen om terug te keren naar de oorsprong, maar tegelijk ook het verlangen om er van weg te gaan, om dingen te veranderen, om van een schone lei te beginnen. Het is eerder de combinatie van beiden die kan werken, maar die tegelijk ook een frictie geeft.”

Goele De Bruyn: Clean Speech & Soap, Netwerk, Centrum voor hedendaagse kunst, Houtkaai z/n, Aalst, di-vr 11-18u, za-zo 14-18u, www.netwerk-art.be